

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

71. ÅRGANG

5. SEPTEMBER 1959

A V I N N H O L D E T :

MARIA, DEN FREMSTE BLANT KVINNENE - MELLOM ANGSTEN OG HÅPET: PATER RIEBER-MOHNS INNLEGG I RADIOSERIEN «HYA JEG MENTE — HYA JEG MENER» - BLIKK PÅ TIDEN - DEN KATOLSKKE AKADEMIKER-KONGRESS PÅ BORNHOLM - NORSK SOMMERSKOLE I SYLLING - NOTISER - UTLANDET

NR
17

NESTE NUMMER UTKOMMER 19. SEPTEMBER 1959.

Norsk utgave av

Peter Schindler: «Dager i Mellom-Italia», meget pent innbundet i shirting med en mengde vakre illustrasjoner, kr. 30,—.

På dansk:

Marie Fargues: «Udvalgte tekster fra Det gamle Testamente», bearbejdet av Ebbe Simonsen. 263 sider + kartskisser, ib. kr. 12,20.

Be også om ny seks siders stensilert liste over bøker, gratis fra

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL

Akersvn. 5, Oslo.
Tlf. 42 37 43.

FYRINGSOLJE

brukes av

- St. Olavs kirke
- Bispegården
- St. Josaphs Institutt
- Vor Frue Hosp. Nerveavd.
- St. Dominikus kirke
- Lunden Kloster
- St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem
- Sta. Katarinahjemmet
- St. Franciskus Kirke
- St. Franciskus Hosp.
- St. Pauls Kirke
- Vår Frue Kirke
- Marias Minde
- St. Franciskusøstrenes Moderhus
- Øyenklinikken
- St. Josephs Hosp., Drammen
- St. Torfinns Klinikk, Hamar
- St. Elisabeth Inst.
- St. Mikæls Kirke
- St. Mikæls Prestegård
- St. Theresia kirke
- St. Franciskus Hosp.
- St. Magnus Kirke
- St. Magnus presteg.
- St. Elisabeth Hosp.
- Vår Frue Kirke
- Bispegården
- St. Olavs Kirke, Bispegården

Oslo

Arendal

Bergen

Hammerfest

Hønefoss

Lillestrøm

Tromsø

Trondheim

R.I.P.

Vår kjære med søster

MARIA LIOBERA GENG

grå søster av den hellige Elisabeth, født 2. oktober 1871 i Gronau, Øst-Preussen, døde 23. august 1959 i Trondheim, og ble begravet 26. august.

St. Elisabethsøstrene i Trondheim.

Be for hennes sjel!

KONTINGENT utestår fremdeles. Portoen er dyr — la oss få slippe å sende ut enda et innbetalingskort. Så slipper De å betale mer enn kr. 18,— for hele året.

St. Olavs eksp.,

Akersvn. 5, Oslo
Postgiro nr. 15 986

BØNNENS APOSTOLAT:

SEPTEMBER: Apostolisk sinnelag i de kristne familier. — Løsning av raseproblemet i Sør-Afrika.

ST. FRANCISKUS III. ORDEN, Oslo

har møte fredag 11. sept. kl. 19.00 i St. Hallwards kirke, Urtegt. 29.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9 III
Tlf. 14 339

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 6. SEPTEMBER: 16. s. etter Pinse: Ep. Efes. 3, 12—21. Ev. Luk. 14, 1—11. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Marias fødsel. Onsdag: Ferialdag. Torsdag: Nikolai fra Tolentino, bekj. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Marias navnefest.

SØNDAG 13. SEPTEMBER: 17. s. etter Pinse: Ep. Efes. 4, 1—6. Ev. Matt. 22, 34—46. Mandag: Korsets opphøyelse. Tirsdag: Marias syv smerter. Onsdag: Imbredag. Torsdag: Frans av Assisis såremerker. Fredag (Imbredag): Josef fra Cupertino, bekj. Lørdag (Imbredag): Januarius og hans medmartyrer.

SØNDAG 20. SEPTEMBER: 18. s. etter Pinse: Ep. I. Kor. 1, 4—8. Ev. Matt. 9, 1—8.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallwards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680686	8.30 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 377868	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikæls kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallwards kapell, tlf. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.00	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikæls kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. teol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86

MARIA, den fremste blant kvinnene

Til Marias navnefest 12. september

I Bibelen har navnet en meget videre betydning enn vi tillegger det. Vi kan gjøre ære på vårt eget eller familiens navn, eller vi kan vanære det; vi sier at vi skaper oss et navn dersom vi gjør en innsats som fortjener ære eller berømmelse. Men i Bibelen er det ikke bare personligheten som setter preg på navnet, gir det en god eller dårlig klang, men *navnet* er i mange tilfelle identisk med den som bærer det, det gir ofte uttrykk for et anlegg, en høyere bestemmelse, en livsoppgave. Å si sitt navn kan bety at man i dobbelt forstand åpenbarer hvem man er; det kan være et tegn på tillit, på fortrolighet, at man gir seg selv til eie, som da Gud navnga seg fra den brennende tornebusk for å gi Moses et bevis på Jahves spesielle beskyttelse: «Jeg er Den som er.»

Dauids salmer gir oss utallige eksempler på hvordan Guds navn og hans person er ett og det samme for israelittene: «Herre, vår Herre, hvor herlig er ditt navn over all jorden!» «De som kjenner ditt navn stoler på deg.» I Det nye testamente sier Peter om Kristus i Apostlenes gjerninger: «Menneskene har ikke fått noe annet navn under himmelen som de skal bli frelst ved.»

Mange av Bibelens store personligheter får et nytt navn i forbindelse med et spesielt kall, en avgjørende begivenhet eller en utvelgelse. Bibelhistorien forteller oss det om Abraham, Jakob og apostelen Peter. Videre ser vi under engelen Gabriels besøk hos Sakarias og jomfru Maria, hvordan navnet er forutbestemt: det hører til det store budskap han kommer med. «Du skal kalle ham Johannes.» I navnet som betyr «Gud er nådig» får Sakarias en bekræftelse på himmelens velsignelse over den sønn han blir lovet. Og da faller det av seg selv at det samme himmelske sendebud som kom til Maria, måtte fastslå det navn som er ens med Verdens Frelser: «Du skal kalle ham *Jesus*.»

Etter alt dette kunne vi jo vente at himmelen selv skulle uttale seg om hennes navn som fra evighet av var utsett til å bli Guds egen Mor. Vi kan nesten fristes til å bli skuffet over at hun ikke bærer noe annet navn enn det foreldrene valgte da hun ble født. Men så blir det oss til gjengjeld kjent første gang gjennom engelen Gabriels munn: «Frykt ikke, Maria, for du har funnet nåde hos Gud.» Og ingenting forbyr oss å tenke på at det navn som engelen bekrefter ved bebudelsen, ikke er gitt henne helt tilfeldig, at det i hvert fall kan ha en mening som stemmer overens med jomfru Marias personlighet og den rolle hun spiller i menneskeheten. Den 12. september feirer Kirken den liturgiske fest som ærer hennes navn. Det kan gi oss en anledning til å utdype symbolikken i et navn som er oss så kjært og som vi uttaler så ofte for å be om hjelp og forbønn «nå og i vår dødstime».

Den hebraiske form for Maria er *Mirjam* som betyr opphøyet, suveren — dronning. Gjør vi så bruk av litt fantasi — som allikevel ikke går utenfor meningsramme — tar vi ordet dronning i dets betydning av folkets første kvinne, og kan vel uten å krenke logikken se i navnet Maria, anvendt på Guds Mor som bar det, hennes stilling som menneskehetens fremste kvinne. For jomfru Maria er i sannhet den første og største av alle kvinner. Hun er kvinnen slik Gud fra først av hadde skapt henne i Evas skikkelse, som hun var i hans tanke før Evas fall. I henne og ved henne har kvinnen gjenvunnet sin opprinnelige verdighet, sin karakters helhet, sin fulle bestemmelse. Navnet Maria skulle derfor vekke bevisstheten om hvor enhver kvinne bør søke sitt forbilde for å nå sin personlighets fulle utvikling.

I Bibelen leser vi hvordan Gud fullender sitt skaperverk da han kalte kvinnen til eksistens. Gjennom Eva hadde kvinnen fått evner til å bli et harmonisk hele, den fullkomne personliggjøring av renheten og morsverdigheten. Hun var kalt til å være mannens like; de skulle utfylle hverandre ved å utvikle sine spesielle personlige egenskaper og sammen danne bro mellom den uskapte Gud og den skapte verden. De var også likestillet i en felles lydighet overfor sin Skaper. Først ved ulydigheten, synden, hovmodet, ble verdiene forskjøvet, og kvinnen ble dømt til å være mannen underdanig. «Han skal råde over deg.»

Mon vi ikke bør gå så langt tilbake for å finne roten til det mindreverdighetskompleks som ruster så mange kvinner av idag til en iverdig kamp for å bli mannen lik i ett og alt? For hverken sosial og økonomisk likestilling, eller all verdens psykologi ser ut til å gi en tilfredsstillende løsning.

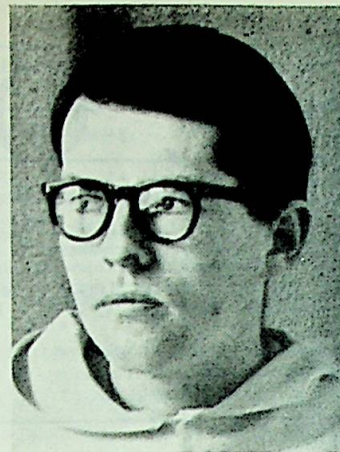
Etter Evas «fall» ser vi hvordan kvinnens kall ble begrenset i Bibelens verden, selv om hennes oppgave jo fremdeles var verdig og stor i seg selv. Den jødiske kvinnes høyeste og eneste mål var å fortsette rasen i håp om at den lovede Messias skulle fødes i hennes slekt. Derfor ble det ansett som en skam, litt av en forbannelse, å dø uten arvinger, og enhver kvinnes største frykt var å forbli ugift. Hennes ærgjerrighet gjaldt mer et fremtidshåp enn den personlige fullkommenhet. Den ugifte kvinne så i sin stand ingen mulighet for en fortsettelse av sin egen eksistens, en tilknytning til et fremtidsløfte, og den absolutte renhet og kyskhets sto vel neppe for henne som et likeverdige eller høyere kall.

Mellem ANGSTEN og HÅPET

Innlegg i serien „HVA JEG MENTE - HVA JEG MENER“

i Norsk Rikskringkasting 8. juli 1959

Av dominikanerpater H. Rieber-Mohn

Pater H. Rieber-Mohn.

Forleden kom jeg — nærmest ved et tilfelle — til å bla i et stort tysk billedverk som bar titelen «Samvittigheten gjør opprør — *Das Gewissen steht auf*». Det var et minnealbum over martyrene i den tyske motstandsbevegelse før og under siste verdenskrig. Her var de samlet, Hitlers tyske ofre — sosialister og prøyssiske junkere, protestantiske sogneprester og katolske paterer, arbeidere, generaler, husmødre og sykesøstre om hverandre. De mange døde, like fra maktovertagelsen og utrenskningene i 1933 og 1934 frem til de anseløse blodbadene etter attentatet på Føreren i 1944.

Og i hele dette fengslende billedmaterialet — så mange skjebner, så mye lidelse og mot — var der ett enkelt foto som skilte seg ut, fordi det igrunnen sammenfattet alle de andre i ett dekkende symbol, i ett uhyggelig tegn på hva som var mulig i tredveårenes Vest-Europa. Det viser den fine tyske humanisten og pasifisten *Carl von Ossietzky*, som vårt Stortings Nobelkomité i 1936 skjenket Nobels Fredspris. Han

står i enslags givakt, i fangedrakt og med nummeret 562 lett synlig på jakken. Til høyre, med front mot ham, står en skrevende SS-offiser, en av hans fangevoktere i konsentrasjonsleiren Papenburg—Esterwegen. Ossietzky søker å rette opp sin bøyde, knekkede skikkelse, og fingrene befinner seg forskriftsmessig ved bukselinningen. Men *ansiktet* — ansiktet med de lukkede øynene og alle smertens furer, viser bare stolt resignasjon — åndsmenneskets rest av indre frihet.

«Hva jeg mente — hva jeg mener.» Hva kommer vi fra, og hvor står vi nå? Jeg er — så vidt — gammel nok til å huske den ganske utbredte mening i Norge i 1936 da Ossietzky fikk Fredsprisen, at dette var da en unødig provokasjon overfor «det nye Tyskland». Verdensbegivenheten ble av mange redusert

Da jomfru Maria fødte Messias til verden, da hun ved sitt «ja» til Guds vilje bragte menneskeheten fornyet liv, fikk også kvinnen gjennom henne sitt udelte kall og sin fulle verdighet tilbake. For Guds Mor og den uplettede Jomfru forenet i sin personlighet alle de egenskaper kvinnen hadde fra begynnelsen av. Hun er på en gang den reneste kvinne, den mest fullkomne mor og det lydigste av alle Guds barn. Fra nå av kan enhver kvinne se sitt forbilde i denne ene kvinne, det behøver ikke lenger finnes noen forringelse, motsetning eller splittelse i hennes natur, hvilket hell hun enn har i livet. For enhver kvinne har den store mulighet at hun i likhet med Guds egen Mor kan være med på å fornye menneskeheten ved å gi Kristi eget liv videre gjennom sin personlighets fulle utvikling — gjennom utfoldelsen av de kvinnelige egenskaper som netopp gjør henne spesielt skikket til å ta imot og formidle de religiøse verdier. Og enhver kristen mors kall er mer enn det å gi sine barn det fysiske liv — det er også å gjøre Kristus levende i det barn som er betrodd henne, og å gi et verdig eksempel på renheten i et kristent ekteskap.

Kristenheten har også i sin symbolikk samlet alle kvinners kall, hevet dem alle opp til samme høye nivå. Både i jomfru Marias egen person, i den kvinne som vier sitt liv til Gud, og i kvinnens forening med mannen i ekteskapets sakrament — ser den et symbol på Kirken som formidler Kristi liv til menneskene.

Gjennom en berettiget stolhet over sitt kall, sitt sanne ideal, skulle kvinnen derfor ha all mulighet for å utslette sine mindreverdigetskomplekser overfor mannen, og samtidig gi seg selv en utvidet horisont. Å ville ligne mannen i alle ting, å trenge seg inn på alle hans felter, må vi vel kalle et nokså fattig

mål i sammenligning. Det koster henne samtidig en forringelse av de egenskaper som gjør kvinnen til en fri og selvstendig personlighet, som gir henne ubegrensede muligheter til selvhevdelse. For nettopp ved å være seg selv, frigjør hun de verdier som setter henne i tilværelsens rette sammenheng, som gjør henne ett med det navn hun hadde fra den første stund.

Jomfru Marias navn, den avspelling det gir oss av henne som var «velsignet blant kvinnene», er derfor en kilde til inspirasjon for den som søker sin ære i å gjøre seg identisk med sitt dobbelte navn som kvinne og kristen. Især når vi minnes hvilken klang av respekt ordet kvinne hadde i Kristi egen munn. For på hans tid ble det brukt for å uttrykke den dypeste ærbødighet og hengivenhet. Og det var nettopp med det ord Jesus tiltalte sin egen Mor, både ved innledningen og avslutningen av sin jordiske virksomhet. Da han gjorde sitt første mirakel i Kana på hennes forbønn, begynte han med å si: «Kvinne, hva gjør det for meg og deg? Min time er ennå ikke kommet.» Og hvilken grad av sønnlig og guddommelig kjærlighet lå det vel ikke i ordet da han sa til henne fra korset, samtidig som han satte hele menneskeheten under hennes moderlige beskyttelse: «Kvinne, se der er din sønn.»

Hvorfor da ikke være tilfreds og stolt over et navn hvis fulle betydning det er verd å leve opp til — over vårt forbilde som bar navnet med slik verdighet og stolthet, som både het og var Maria — opphøyet, suveren, dronning, den fremste av alle kvinner.

Søster Marie Louise, O.P.

til et sjakktrekk i vår lokale klassekamp. Senere — fire år senere — sørget nazismens nye Tyskland selv for å hjelpe ettertrykkelig på vår fantasi for lidende mennesker. Og de av oss som ikke er yngre enn at vi godt husker hva det var å vokse opp i førkrigstidens, i tredveårenes Norge, vi vil vel synes at det ikke minst er *her* — i sansen for hva mennesket, og ganske særlig det *lidende* mennesket er, at vi har opplevd de vesentlige erfaringer og omvurderinger, og hvor vi idag mener noe annet enn vi engang mente.

«Alle veier fører til Rom», heter det jo. Sikkert er det ihvertfall at de rent *personlige* grunner for noe slikt som en konversjon til den katolske — det vil jo si: den alminnelige — kirke, er like mange som der er mennesker. Men for meg, som for så mange av vår samtids katolske kristne både ute og hjemme, er det *menneskesynet* — fortolkningen av menneskets vesen og virkelighet — som har hatt den store gjennomslagskraft inn i min overbevisning.

*

«Hvem sier de at Menneskenes Sønn er?» — i dette spørsmålet fra Evangeliet rører vi ved livsnerven, ikke bare i kristendommen, men i hele Vestens sivilisasjon — vår livsform og våre dypeste tankevaner. Hvem og hva er mennesket? I snart to årtusener har den kristne kirke, i uavbrutt spenning med *andre* tolkninger av vår virkelighet, gitt sitt svar på dette — et svar som gjør det til et urokkelig dogme at den som løfter en knyttneve mot mennesket, han løfter den mot Gud.

På fruktene av denne overbevisning lever vi idag — *alle sammen*, kristne og ikke-kristne. Den er den dypeste forutsetningen for vår rettspleie, for vårt sosiale ansvar, for vårt vitenskapsideal og for hele vår felles dypere vurdering av sannhet og løgn, av verdier og onder. Og det lammende tvesinnet i Vesten er jo nettopp dette, at våre umistelige samfunnsverdier — respekten for friheten og menneskeverdet — i virkeligheten er postulerer — altså *påstander* som bare troen kan begrunne.

Rasjonalister og humanetikere tvinges til å se i øynene at vårt verdisystem hviler på en mystikk — på den kristne påstand som teologene kaller inkarnasjonen: At mennesket ikke bare er *skapt* av Gud, men intimt *forenet* med Gud gjennom selve sin natur og sin bestemmelse. Vår sivilisasjons historie er med andre ord dypst sett den halsbrekkende historien om et kulturskapende dogme — den fruktbare påstanden om et intimt skjebnefellesskap mellom Gud og menneske. Forsåvidt som tyranner overhodet har kunnet stanses, har de i århundrer funnet en siste hindring for sin maktfullkommenhet i den kristne overbevisning om at menneskets sak egentlig er *Guds* sak, og en gang kommer opp for en usynlig høyesterett: «Hva dere har gjort mot den minste av mine små, det har dere gjort mot Meg.»

Engelskmennene har et snusfornuftig lite ordtak: «You can't eat your cake, and have it!» Ett av to: Enten får vi gjemme kaken, eller så får vi spise den. Jeg tror at svært mange av de humanister som i skole og hjem formet våre sinn, langt ut i tredveårene mente det var mulig å greie begge deler. Den sympatiske, og noe blåøyde atmosfære som vi som gymnasiaster ble oppdratt i, i årene frem mot krigsutbruddet i 1939, forutsatte vel egentlig at en kunne

avvikle kristendommen, men beholde dens humane frukter. Kristendommens respekt for det enkelte menneske skulle midt under stats- og klassesdiktaturens oppmarsj overføres til en «fornuftigere» basis, til en vitenskapelig begrunnelse, en strengt *saklig* viten om mennesket.

Det er ikke særlig originalt når jeg synes at årene har fart ille med det synet. Vi fikk snart og smertelig sanne at mysteriene er og blir en del av vår virkelighet — dem slipper vi ikke fra. Vender vi oss fra lysets mysterier, så er det for å finne mørkets mysterier. Veien fra kjærlighetens hvite sakrament til hatets svarte magi er kortere enn vi trodde: «Menneskets natur,» skrev Sigurd Hoel i en artikkel forleden, «viser seg å være en meget mørkere og farligere kraft enn noen av oss ante i 1920-årene.»

Jeg tror også at mange har funnet en dyptgripende omvurdering nødvendig overfor dette som er så meget mer påtrengende idag enn det kunne ha vært for 20—30 år tilbake: Møtet med det som ikke er kristent. Den stillferdige amerikaneren, slik som Graham Greene skildrer ham i sin kloke og skeptiske roman, vil eksportere en sekularisert avlegger av Abraham Lincolns kristne demokrati til de farvede folk. Men det ender i blod og korrupsjon allerede før han har snudd ryggen til. I den hvite manns kappløp med kommunismen nettopp i de landene han så altfor lenge og nådeløst har utbyttet og undertrykt, lider den vest-europeiske rasjonalismen sitt definitive nederlag. Den duger ikke. Menneskerettighetene er nemlig *ikke* selvinnlysende fornuftsprodukter. De forutsetter den *tro* som engang var Vestens. Thomas Mann, den gamle, vise europeer, rørte, sikker som en kirurg, ved sakens kjerne da han sa: «I idéen om menneskeverdet, om den enkelte sjels verdi, går det humane over i det religiøse.»

Den mann må være nærsynt som ikke har lært ett og annet nytt om menneskets storhet og avmakt under inntrykket av den trehodede helvedeshunden som har forgiftet første halvdel av det tyvende århundre for oss — det vil jo si: Vår levetid. Imperialismen, kommunismen og nazismen: Dette er, for å bruke Kristi ord, mennesket «overgitt i menneskenes hender». Et annet sted taler Evangelienes Herre om det menneske som overgis til «dem som øver tortur» — Han kjenner øyensynlig den menneskelige naturs tidløse hjelpemidler, allerede før han selv ble offer for dem.

Mellom hva vi mente og hva vi mener — dersom vår hukommelse overhodet strekker seg mer enn 20 år tilbake — ligger krigens kramper og uhyggelige bråmodning av oppdagelser og erkjennelser som ellers ville ha kostet oss årtiers erfaring og ettertanke. Vi som fra slutten av tredveårene husker klassekampens slutfase og etterdønninger i Norge, og de siste rester av den kunstig forstørrede nasjonalfølelse som vi overtok fra 1905-generasjonen, vi kan måle på de unge av idag hva der mentalt er skjedd med oss selv.

For nasjonalitetstanken var krigsårene et siste blaff — idag er den under avvikling i Vesten. De unge idag tenker — *når* de tenker! — helt spontant i verdensdimensjonen. Og ære være dem for det! De protestantiske stats- og folkekirker søker ut over sin lokale begrensnings til noe som kan minne om den katolske verdenskirkes vidtfavnende universalitet. Og jeg kan ikke se annet enn at det er kristendommens frukter vi finner i hendene på dem som — av kristendom eller på et helt annet idé-grunnlag enn

det kristne — søker et menneskelig brorskap tvers over kulturelle, rasemessige, strategiske grenser.

De skikkelser som idag taler til vår sans for medmennesket og vårt livsmot, med en nesten desperat appell som ville vært utenkelig i tredveårene slik jeg husker dem, er skikkelser som handler praktisk og konkret ut fra en fellesskapets mystikk hvis rot er bevisst eller ubevisst kristen. Der er Fader Huddleston og Alan Paton og Laurens van der Post i Sør-Afrika — vold avler altså ikke bare vold, men også medfølelse og sinn for mennesker. Der er Danilo Dolci og Giorgio La Pira i Italia — fryktløse og fantasifulle menneskevenner i den beste fransiskanske tradisjon. Der er denne skrift på veggen for det europeiske menneske som heter Albert Schweitzer, født i Elsass midt mellom to arvefiender, — de: de lutheraner som, etter strengt dogmatiske mål, er temmelig paradoksal, for såvidt som han i rikelig monn har gjerningene, mens enkelte vil frakjenne ham troen. Der er pater Pire i Belgia, denne underlige blanding av kjølign administrativ energi og romantisk kjærlighet til nesten. Og der er Abbé Pierre — en ildsjel av det sjeldne stoff som hans kirke pleier å gjenkjenne i de kristne forbilder den kaller helgener.

Abbé Pierre — da jeg første gang møtte Abbé Pierre i Paris i 1957, kom han nettopp tilbake fra Casablanca, hvor Sultanen — den nåværende kong Mohammed den 5., omgitt av sine ministre hadde vist ham og hans medarbeidere en ny slumforstad som kalles «Bidonville» — «bensinkannebyen» — og hvor 20 000 innflyttere gikk hurtig til grunne i skitt og elendighet.

«Kan De redde disse menneskene?» spurte Sultanen. Og Abbé Pierre svarte ham med en medmenneskelighetens selvfølgelighet: «Nei. Men jeg kan vise Dem konkret hvordan de rike i Marokko kan redde de fattige, og hva mere er: Hvordan de selv kan bli reddet som mennesker ved å ta opp denne kjempeoppgaven.» Den fremskrittvennlige og velmenende Sultanen syntes å ha gjort en oppdagelse, men temperaturen i hans omgivelser var kjølignere da de kjørte tilbake fra denne kirkegård for levende døde.

Jeg kan ikke se annet enn at ungdommen — den J beste delen av den — nekter å la seg innrullere i noen over-forenklet Øst—Vest-tenkning, og at den tvertom med sikkert instinkt ser den egentlige frontlinje: Grensen mellom overskuddet og nøden, jernteppet mellom de rikes eierglede og de fattiges angst og bitterhet.

Dette er noe vi har lært. — Kanskje for sent. Men vi har lært det.

Og enkelte av oss synes vel at vi klarere enn det ville ha vært mulig for oss før krigens erfaringer, har oppdaget noen av livets og menneskenaturens opprørende grunntendenser. At en tiendedel av de to militærblokkenes forsvarsbudsjetter, godt administrert, ville gjøre mer enn effektivt det som Abbé Pierre kaller «korstoget mot sulten», og som han anser for de europeiske og de nord-amerikanske folks siste sjanse og altoverskyggende oppgave i dette århundre, dét er i seg selv noe av en oppdagelse. Men at denne tiendedel ikke blir bevilget, og at det er såre usannsynlig at den overhodet vil bli bevilget i en overskuelig fremtid, det fortoner seg som det kristendommen forstår ved et *mysterium iniquitatis*: Et møte med ondskapen.

Jeg tror vi befinner oss her ved et samtidfenomen som for mange av oss har ført til oppdagelsen av sannheten og realismen i kristendommens menneskeforklaring — dens sans for de enorme opplegg til ondt og godt som bor i oss. Bare kristendommen synes meg her å samle humanismens muligheter i en holdbar helhetsforklaring.

Da Albert Schweitzer i 1954 kom til Oslo for å motta Nobelprisen, skjedde der noe som forbauset — ved selve sine dimensjoner: En veritabel folkereising. Det var det norske folks og det var verdens urolige samvittighet som da spontant fylte denne byens gater. Og foran disse sydende folkemassene under rådhusbalkongen, ikke minst overfor denne fakkelpærende ungdommen, synes det meg at ett enkelt nærgående spørsmål måtte trenge seg frem og kreve et svar:

Har vi her hjemme forvaltet arven etter Fridtjof Nansen vel? Tross alle våre humanitære tiltak, tross flyktningehjelp, tross Tranvancore og så meget annet — har vi trukket de egentlige, de naturlige konsekvenser av det Nansen viste oss for allerede 40 år siden? Sportsmannen, patrioten, diplomaten og naturforskeren Nansen — alt det er lite mer enn skandinavisk lokalhistorie. Men *menneskevennen* Nansen — har vi ikke nå erfaringer som omsider bringer oss på nivå med hans hjertelagets geni? Da agnostikeren Fridtjof Nansen tuktet og utfordret den angivelig kristne europeiske samvittighet ved sin tale i Folkeforbundet i 1921 om hungerstruselen i Russland, foregrep han jo med det store hjertes klarsyn noe som det tok våre foreldres og vårt eget slektledd lang tid å forstå.

Han tvang dem med sin veldige moralske autoritet til å hjelpe. De så bare bolsjeviker som skulle sultes bort fra makten. Han så mennesker som skulle leve. Få var de som da lånte hans blikk — men en av dem var pave Benedikt den XV., som over en gave til Nansens russiske hungersfond skal ha sagt: «Nansen — han har fått meg til å se Kristi lidende åsyn i det russiske folk!»

Og kanskje er det like utopisk som korstoget mot sulten, å tenke seg at regjeringen i Fridtjof Nansens land opprettet et Nanseninstitutt til fri, statsbetalt utdannelse av stipendiater i humanitet, som lik et fredens fugleslipp hvert år ble sendt ut til praktisk innsats i de underutviklede land og i kolonialismens og rasemotsetningenes brennpunkter.

Jeg ser ikke annet enn at det i disse 15 etterkrigsår kunne ha samlet de beste blant alle de unge som har vært å finne i mer eller mindre effektive organisasjoner av politisk og humanitær art, — eller i våre militærnekterleirer: samlet dem til en innsats som ville ha vært et lite lands verdige budskap til verdensopinionen.

Fra noen korte samtaler med Danilo Dolci, med Abbé Pierre, med pater Pire, husker jeg ett felles inntrykk som for meg står som kanskje den viktigste reisevigning av noe jeg engang mente. Det er dette:

«Velgjørenhetens» tid er forbi.

Hva vi enn trodde og mente om våre medmenneskelige forpliktelser før og under siste krig: Idag gjelder en annen og større lov. Med våre gaver må vi igrunnen gi oss selv, — det første er ikke en erstatning for det siste. Giveren må få mottageren til å tilgi at han gir, — ved at han gir — ikke bare hva han har, og har i overflod. Men ved å gi også hva han er: Et menneske!

H. Rieber-Mohn.

BLIKK på TIDEN

OM URENSLIGHET

■ Vi har nevnt det før, men det blir bare sørgelig mer aktuelt for hver dag som går: En stor del av dags- og ukepressen her i landet synes etterhvert å gi helt opp for et ufyselig utøy som trenger inn i selv tradisjonelt hederlige og renslige redaksjoner. Den uhemmede gramsemmentaliteten overfor medmenneskers intime privatliv, den snuskete gleden ved å kikke i nøkkelhull, lytte ved dørene, lese andres brever og rote i andres skuffer er blitt kommersialisert i det heseblesende kappløpet om opplagstall og løssalg. Avisdøden truer, og ukebladmarkedet er overmettet — resultatet er at der siktes stadig lavere i kampen om leserne. Vi drukner i en veldig lokal og internasjonal sladderindustri som synes umettelig, og som etterhvert skaper et ytterst sjofelt «behov» hos leserne. Den forsimpler følelseslivet og avstumper den sjelelige finfølelse og takt. Kort sagt: Den dreper *medmennesket* i oss.

Ikke så få av de redaksjoner som konsekvent avviser den grovere og direkte pornografi mener åpenbart at dermed er den hellige grav vel forvart. De bør av en tenkende opinion betydes at de her tar grundig feil. Det er ikke hyggelig å se tidligere ansvarlige og humanistiske kulturaviser velte seg i tomhjærnete rykter om likegyldige luksusmenneskers og filmstjerners utsvevelser — spalte opp og spalte ned i en prosa som stinker. Denne pressens glideflukt i retning av en halvt alfabetisk ukultur (de dumme kjempebildene av ingenting!) er et av de mest urovekkende trekk ved utviklingen i bykulturen både ute og hjemme. Det er på tide å reagere bevisst mot en oppfatning av det hederlige og livsviktige presseyrket som gjør det til en profesjonell omgang med mentalt avfall.

Kanskje bør man da begynne med å reagere mot den særlig subtile form for gramsing som anstiller seg velmenende og «sosialt bekymret». Ett av våre norske dameblad har for eksempel i flere år hatt en særlig smart hånd når det gjelder anløpent stoff — anonyme intervjuer og «bekjennelser» fra prostituerte og narkotikaslaver osv., — moralsk «rystede» og høyst detaljerte beskrivelser av orgier og menneskelig forfall i enhver form. Store oppslag og serier med «pikant» billedstoff — nummer ut og nummer inn. Redaksjonen synes å ha glemt at «dame» på norsk, som på en rekke andre europeiske språk, er et *kvalitetsord* for kvinne, og at motivene for dens «reportasjer fra livet» er mer enn gjennomslittige.

Bykultur i stor målestokk er noe forholdsvis nytt her i landet — vi skaper ennå vår livsstil i så måte. Det vil blant annet si at meget av bondekulturen, for eksempel dens skyhet og inngrodde uvilje mot vulgær offentlighet og snusing i eget og andres privatliv, er verdier som ennå er noenlunde intakte i norske sinn, og kanskje kan bevares. Men det forutsetter unektelig at presse og publikum *sammen* reagerer bevisst mot forsjoflingen. Fremdeles vet jo stort sett både de som lager det og de som leser det at dette stoffet er en særlig nedverdiggende form for urenslighet, og at en tramper ikke på beksømtøvler inn i menneskelige tragedier, for så å utlevere dem med stor profitt gjennom kiosklukene til folks sensasjonstrang.

HVA ER «NØYTRAL»?

■ «Sekulariseringen» — den gradvise uthulingen og undermineringen av samfunnslivets kristne karakter — går sikkert og støtt videre. Snart er der en episode om måneden

hvor en kristen og en avkristnet oppfatning av det sosiale liv tærner sammen og stiller Statskirkeordningen i et utsatt lys. Og med ytterst få unntak er det det avkristnede synet myndighetene knesetter.

At helsedirektør Karl *Evang's* navn gang på gang dukker opp i denne sammenheng er ingen tilfeldighet. Ikke bare sitter han i en maktposisjon når det gjelder omsorgen for og tolkningen av menneskers velferd i dette land. Han er også selv en mann med både bestemte og sekterske meninger om den sak. Hans sterkt begrensede fantasi for en menneskelig virkelighet som ligger ut over grensene for det nye spissborgerskapets steriliserte materialisme har man nå hatt en liten menneskealder på å venne seg til. Dr. *Evang* har gjentatt den med stedig monotoni — *usque ad nauseam*. Og omsatt den i politikk hvor han har kunnet komme til, med ikke så lite av den lukkede intoleranse han ofte har breidret sine motstandere — forøvrig heller ikke alltid uten rett.

Nylig holdt dr. *Evang* et radioforedrag om familierådgivningskontorer — en nyttig institusjon som han ønsker å utbygge ytterligere landet over. Lederen av det lutherske Norsk Menighetsinstitutt, lektor *Eilert Dæhlin*, har i den anledning påpekt helsedirektørens påfallende fortieelse av det arbeide som hans institutt driver i samme sektor, og etterlyser de etiske normer for dette arbeidet. For lektor *Dæhlin* er det en selvfølge at familiens vel og tarv her i Norge plaseres i den kristne livsforklaring: «Kirken har disse normer i det kristne budskap.»

Nå tror vi det er nødvendig å se i øynene at en overveiende del av den norske almenhet stort sett trekker på skuldrene av uttrykk som «den kristne arv vårt samfunn bygger på». En bevisst og villet forståelse av og tilslutning til denne arv, som grunnlag for samfunnslivet og for det personlige liv, er ifølge vår vurdering et mindretall-standpunkt i Norge i dag. Og helsedirektør *Evang* har trolig særdeles lett for å bli hørt, når han i tidens toneleie uttaler at «alt helsearbeid er nøytralt, politisk og religiøst, og det er en grunnleggende etisk regel at en lege som skal hjelpe syke mennesker, ikke benytter seg av det avhengighetsforhold pasientene kommer i vis-à-vis ham, til politisk eller religiøs påvirkning».

Helsedirektøren — er han «nøytral»?

Den gjennomsnittlige leser av denne besnærende prosa er neppe i stand til å gjennomskue den sofisme som vi vel får tro at helsedirektøren selv er oppmerksom på: At «nøytral» familierådgivning er tøv, forsåvidt som all veiledning her er en «påvirkning» ut fra normer og verdidømmer — nemlig legens eller sosialkuratørens egen. Noen av oss vil synes at kristendommens overleverte normer er både mer objektive og mer betryggende enn tilfeldige og tidsbestemte personlige fordømmer — herr *Evangs* eller andres. Men her og nå tenker altså formodentlig flertallet annerledes. Det er et faktum som i virkeligheten — ennå engang — fjerner en av søylene under statskirkeordningen. Det er dette som vi synes blir den naturlige og nærliggende konklusjon også av noen ord i stortingsmann *Per Lønning's* kommentar til striden om familierådgivningen («Problemet i et nøtteskall» — «Morgenposten's» kronikk 19. august). *Lønning* skriver blant annet:

«Vi har en statskirke, hvilket bl. a. innebærer at staten har påtatt seg å gi kirken praktiske muligheter for å funksjonere som kirke. Når kirken ikke gis muligheter for å bygge egne

DEN NORDISKE

Akademiker-kongress på Bornholm

Av INGER-LOUISE ABRAHAMSEN

En av de gode katolske tradisjonene som er dannet etter krigen, er stevnene hvor nordiske akademikere, fra studenter til professorer, kommer sammen i en sommerlig uke for å drøfte tidens åndsstrømninger sett fra katolsk synspunkt. I samarbeid mellom det finske, svenske, danske og norske studentlag gjøres et aktuelt opplegg, hvis drivende kraft er det lands studentlag som arrangerer stevnet.

Nå var det danske Academicum Catholicums tur, og stevnearrangørene gikk rakt på sak: DET ONDES MYSTERIUM. Det kunne synes et dystert emne i den lyse sommer. Men de hundre akademikere som hørte de tretten foredragsholdernes utredning om forskjellige aspekter ved det onde i tiden, ble fort klar over at emnet traff spikeren på hodet, — deltagerne fikk føle tidens puls.

Da primus motor, Kaspar Kallan, adjunkt ved Københavns katolske høyere skole, ble spurt om hvordan arrangørene var kommet på dette emnet, svarte han:

— Det lå nær. Og vi «prøvekjørte et lignende opplegg ved Academicum Catholicums sommerstevne i fjor. Vi oppdaget da at emnet ble for deprimerende hvis vi ikke sammenstilte det negative og det positive, og derfor la vi opp programmet for akademikerstevnet med to formiddagsforedrag etter hverandre, — det ondes angrep, og det kristne svar.

Da Ebba Friis-Hansen ved avslutningen ga uttrykk for deltagerens takknemlighet, sa hun bl. a.: «Vi takker for rike dager som vi aldri vil glemme. Vi ble overveldet, og vi tenkte: det neste foredraget kunne da umulig komme til å ligge på samme høye nivå. Men for hver gang undret vi oss over den nye perlen av et foredrag vi hadde

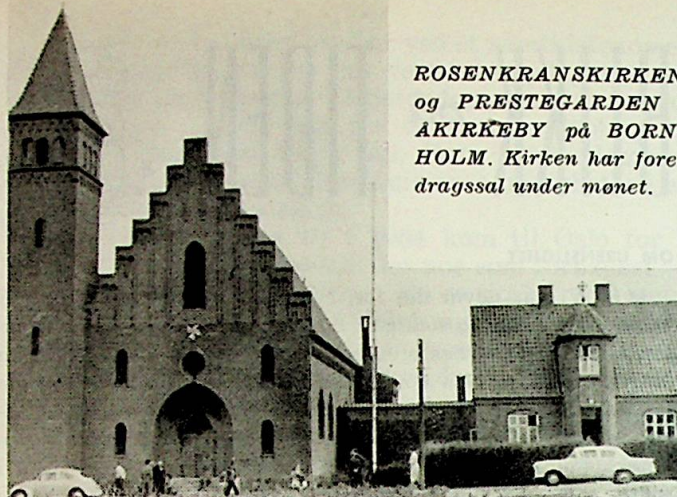
skoler, egne hospitaler osv. er det ut fra den forutsetning at kirken kan funksjonere gjennom de tilsvarende statlige organer. Den enkelte borger har full frihet til å velge sitt eget standpunkt eller til eventuelt å proklamere seg så nøytral og standpunktfri det måtte lyste ham. Men selve statskirkesystemets forutsetning er denne at staten som sådan ikke er nøytral. Den dag kirken er isolert til en øy i det store «nøytrale» samfunnshav, er enhver forutsetning for en «statskirke» opphevet. Muligens er det en slik opphevelse av statskirken mange ønsker. Det er i såfall et respektabelt ønske. Men da bør de i redelighetens navn begynne i den rette enden, nemlig ved å proklamere sitt program og forsøke å få det åpent vedtatt. Det nytter ikke å tviholde på en ordning med den ene hånden alt mens man febrilsk strever med å undergrave den med den andre.

Helsedirektør Evangs uttalelse er nyttig, fordi den så kategorisk skjærer inn til det som er kjernen i dagens kulturproblematikk.»

Nemlig.

OPERASJON «SONING»

■ I «Vår Kirke» (22. august skriver merket «H» (vi tipper redaktøren, Karl Hafstad) en fengslende og sympatisk artikkel om tyskeren dr. Lothar Kreyssig, mannen bak en stor og generøs tanke som tildels er blitt møtt med surmulende uvilje på norsk hold. På frivillig basis vil han mobilisere tysk ungdom til en arbeidsinnsats av humanitær art i de tidligere tysk-

ROSENKRANSKIRKEN og PRESTEGARDEN i AKIRKEBY på BORNHOLM. Kirken har foredragssal under mønet.

fått. Det har gitt oss ennå et strålende bevis på vår Kirkes inspirerende kraft og har igjen gjort oss ydmyke i takknemlighet for den enestående rikdom den har å gi oss».

Fra Norge var det 21 deltagere, ledet av den påpasselige formann for Katolsk Studentlag, cand. oec. Anna Margrethe Martens, med dominikanerpater Finn D. Thorn som eneste geistlig, og Ørnulf Ranheimsæter som eneste foredragsholder, da lektor Hans Aaraas var blitt syk. (Et foredrag av lektor Aaraas om Georges Bernanos' litterære skikkelser ble imidlertid lest opp under stevnet.)

Fra Finland kom 4—5 deltagere, og en av disse var Birgit Klockars, som i 10 år var luthersk misjonær i Kanton, inntil hun måtte forlate China i 1950. To år senere gikk hun over til katolisismen. «Det var nok egentlig katolikk jeg var», sa Birgit Klockars. Og nå samler hun materiale til en doktoravhandling om en biskop fra midtaldertiden!

Fra det katolske utland kom en representant for Pax Romana, pater Jean de la Croix Kaelin, O.P. og en utsending fra den tyske katolske studenterbevegelse.

okkuperte land — «i soningens tegn». Det forutsetter selverkjennelse og vilje til moralsk oppgjør med kollektiv skyld på tysk hold. Det er allerede vanskelig — og ville også ha vært vanskelig for oss, om rollene var byttet.

Men det forutsetter også et visst overskudd hos dem som skal *motta* den fremrakte hånd, ikke som en strengt nødvendig hjelp, men som et tegn på menneskelig utsoning og ny forståelse. Mon det ikke er en svar-gestus som faller oss norske særlig vanskelig — preget som vårt sinn er av bondekulturens langsinte hukommelse når det gjelder lidt urett og utståtte overgrep.

Ikke desto mindre er dette en vekt som også vi blir veiet på, enten vi vil eller ikke. «Dagbladet»s høyrøstede og avvisende mas om at tiltaket bare ville forkludre erstatningen til våre konsentrasjonsleirfanger fra den vest-tyske regjering, holder jo ikke stikk — og lover heller ikke godt. Men til gjengjeld har det jo i etterkrigsårene konsekvent lagt opp en tysk-fiendtlig linje som vel ikke har full dekning i en mer ansvarlig tenkende opinion.

Vi tror redaktør Hafstad har rett når han i denne mannen Lothar Kreyssig ser «et redskap til å forløse et storslått syn både på oppgjøret med fortiden, og til å stake ut en fredens vei videre fremover». Og vi bør både møte frem til oppgjøret og følge med på veien.

Frater Candidus

«Vårt liv må rives ut av den tranceaktige tilstand som våre synder har brakt oss i, — av den falske fortryllelse som verden så ofte fører oss ut i. I den kultursituasjon vi befinner oss i, må vårt trosliv bli mer og mer et *bevisst* liv, en konsekvent gjennomført samling, et daglig på nytt begynnende oppgjør med de sataniske krefter i oss og omkring oss. *Discretio spirituum*, å skjelne åndene, er mer påkrevet enn noen gang før». Dette sitat kan passe her, for i disse ord fra en betraktning av pater H. Roos S.J. i «Litterae» (de nordiske akademikerens fellesorgan) tidlig i sommer, ligger stevnets inntrengende appell.

Her er selvsagt ikke plassen til noe referat av hele tretten innholdsrike foredrag. Redaksjonen for «Catholica» (det danske katolske kvartalskrift) har imidlertid påtatt seg å la dem trykke i et spesialnummer, slik at stoffet også kan nå ut til andre.

Stevnestedet var den danske øy Bornholm, Nordens S ytterpost i syd, med NATO's radarskjermer på høye betongtårn, moderne veianlegg på kryss og tvers og sinnrike brokonstruksjoner ved den klippesterke nordøstlige kyst. Et Danmark i lommeformat, med bindingsverksbondegårder og teglstenshus, sletteland og bakker, klitter og klipper, med frodig vegetasjon, nordiske graner og sydlandske cypresser, og bøkeskoger hvor det kulisseaktige bladverk fletter høye tak over gresskledd skogbunn. Selv på strålende solskinnsdager rår her et tussmørke som skaper stemning av mystikk. Et stykke land med akerens grøde, men også med havets, — hvo silderøkerienes markante piper bærer bud om. En vennlig og nøysom befolkning, og småhave-idyller, hvor Hortensia-busker folder ut en fylde av kjølig blomsterprakt ved siden av den varme rødme hos høyreiste stokkroser.

Bornholm med historiens vingesus over rokk- og runestener og over kirkene fra tidlig middelalder med tykke murer i de gamle befestningstårn som ennå står — hvor borgerne i ufredstid søkte tilflukt, og hvor de stridende avparerte fiendens pileregn fra tårnrommet over tilfluktsstedet for kvinner og barn. Disse kirker er ennå i bruk, pietetsfullt restaurert.

Og så klenodiet blant oldtids- og middelalderminnene: bispe- og lensmannsborgen Hammershus ved Bornholms nordvestlige kyst, Nord-Europas største og best bevarte borgruin. Deltagerne i akademikerstevnet besøkte den en aftenstund mens mørket falt på og vindusgluggene i den veldige ruinveggen, som reiser seg frontalt når man begynner oppstigningen, lyste spøkelsesblekt i det svinende dagslyset. Mens fyrlyktene begynte å blinke ute i havbrynet, og mørket hyllet seg om de gamle broer, porter, ringmurer og borggårder, hvis opprinnelige dimensjoner man ennå kan ane, stod deltagerne ved brystvernet og så, 80 meter nedenfor, bølger brytes til skum mot stranden. Man fornemmer at her har sterke og stridbare krefter hatt til huse, krefter som ikke bare har forsvart vitale verdier, men også har slått ut i et mektig borgmiljø, og som vel har fått næring fra det storslagne panorama.

Dominikanernes stilrene Rosenkranskirke i Åkirkeby raget opp som et bymerke og så ut som om den var vokset organisk opp av bebyggelsen. Byen selv var så stille og fredelig at det neppe var stort å se i de tallrike sladrespeil på de lave husrekkene. Det måtte da være feimesteren med den blanke flosshatten eller det sykende postbud med den røde jakken, — og nå stevnedeltagerne på sine daglige vandringer mellom innkvarteringsstedene, hotellet hvor fellesmåltidene ble inntatt, og kirken, hvor

de var til dialogmesse, og kompletorium og foredrag i salen over kirkerommet.

Den krevende oppmerksomheten ved de tankevekkende foredrag ble sunt avbalansert ved den danske maten og skravlet omkring bordene, under sightseeingen, på baturene og ved avslutningsmøtet. Her ga deltagere fra de fire land, etter et resymé av stevnets åndsinnhold, en overdådig stevneredy, hvor Norge ikke sto tilbake i utfoldelsen av godt humør. Navn skal ikke nevnes, for som et gammelt fransk ord sier, med en uvesentlig forandring: «Gir man et menneske et kompliment, gjentar djevelen det fem ganger om dagen.» Men da det etter en overgiven scenisk sightseeing ble gitt en sketsj hvor en «munk» ble psykoanalyseret, var det såvidt taket ikke løftet seg.

Arrangørene fortjener den varmeste takk, ikke minst Kaspar Kallan, som med sin lille datter Sabine avvekslende på, i og under armen, var alle steds nærværende med råd og dåd og aldri mistet likevekten, selv ikke når han skulle overdøve hundre taletrengte deltagere for å gi beskjeder eter måltidene.

«Det er merkelig for en likefremhet og naturlig varme det er ved det katolske fellesskapet,» bemerket en taknemlig deltager til pater Roos, og pateren nikket ettertenksomt: «Ja, det er nesten noe sakramentalt ved det!»

☆

Foredragsrekken ble innledet av pater Hans MARTENSEN, S.J. som med sitat av tekster i Det nye testamente fremholdt at det onde er et *mysterium*, noe som vi ikke forstår fordi det ennå ikke er avsluttet. Det arbeider mot en avslutning som vil vise oss hva det virkelige er. Bak alt ondt står demoner, og til det onde hører også sykdom, naturkatastrofer og fremfor alt døden. Bak alt det onde, bak døden, står en makt, en personlighet, forførelsen, motstanderen, som arbeider for å gjøre mennesket svakt og feigt og føre det til fortapelse. Men Kristus skal overvinne alle fiender, og den siste fiende som skal overvinnnes er døden.

Pastor Ib ANDERSEN tok også utgangspunkt i Den hellige skrift. — Om vi ennå ikke har noen løsning på ondskapens mysterium, har vi noe å sette opp mot det, og det er Frelsens Mysterium. Det ondes mysterium vil bli avslørt ved at det mister enhver makt. Kristendommen betyr budskapet om frelse, frelse fra det onde, frelse fra døden. Det er et gledens budskap: «Se vi forkynner dere en stor glede, en frelser er i dag født for dere.»

Kristus seiret i sin person, fordi han slo Satan tilbake. Det onde hadde ingen makt over Kristus, for han var ikke medskyldig i noen synd. Derfor kunne han drive ut onde ånder. Seiren er vunnet, men vi kan bare tilegne oss den under kamp. Bak det onde står en personlighet, intelligens, vilje og hensikt, og de onde makter kan omskape seg til alt mulig. Det onde skremmer oss med illusjoner. Kirkens sakramenter skjenger og utbygger delaktighet i Kristi seier og gir oss klarsyn til å skjelne åndene.

Etter de to teologiske orienteringer kom de følgende foredragsholdere inn på vår tids demonisme, — ved belysning av litteratur, kunst, psykologi, filosofi og politikk.

Pater ROOS talte om den moderne litteratur, hvor så meget talent, visdom og skjønnhet er lagt ned, men hvor også følgene av Nietzsches filosofi viser seg. Nietzsche er en moderne nihilismes profet. I og med ham innfinner de-

monene seg på litteraturens valplass, — og nå uten maske. Etter Nietzsche er det blitt til at intet mere står fast, man må «prøve seg frem». Man later som om Guds budskap til menneskene ikke mere finnes, eller man erklærer det for å være ubrukelig. Nå er det dikterne som gir den nye innvielse til livets mysterium. Og følgene er forvirring, usikkerhet, uklarhet, subjektivisme, pessimisme, kynisme i demonenes kjennetegn. Den moderne litteratur ser ikke lenger virkeligheten, den er blitt blind. Pater Roos siterte bl. a. Leon Bloy: «Når vi ikke snakker til Gud eller for Gud, er det djevelen vi snakker til, og han hører på oss i en uhyggelig stillhet. Den moderne litteratur lar mennesket tilbake i dets ensomhet: demonenes time. — Nedbrytes troen på absolutte verdier, forvandles det overleverte verdensbildes rolige fasthet til et kaos av atomistiske oppspaltninger, hver med sitt opplevelses-sentrum og sin egen verden. Denne oppspaltningsprosess når ned til de enkelte individer, oppløser enhver ordningsstruktur eller meningssammenheng og driver den enkelte til den fullkomne ensomhets angst og til et liv uten noe som helst holdepunkt.»

Johan CHYDENIUS omtalte en rekke av tidens katolske forfattere som behandler motsetningen mellom synd og nåde og forteller om nådens gåtefulle veier i et menneskehjerte.

Erik CINTHIO talte om kunstens av-humanisering, fornektelsen av en objektiv tilværelse. Den subjektive syssel med delrealiteter har gjort mennesket til anti-realist, til romantiker og fantast, hva som fører til tap av personlighetens helhet. «Den tapte midte» (foredragets tittel) er tapet av det reelle gudsforhold.

Ørnulf RANHEIMSÆTER talte om kunstnerens forhold til motivet og materialet, og utformet en definisjon på *kunstverket* som gjengis in extenso: «I kunstverket ser vi en åpen og sluttet sammenheng. Vi ser inn i en transparent realitet, vi er lukket inne i en mangfoldighet som gjennom rytmen er forsonet med enheten. Vi er i kunstverkets paradoksale, handlingsløse handlingsfylde, der inet skjer, og noe nytt uavlatelig hender. Som beskuelsesobjekt står kunstverket som en art lignelse på og forespeiling av paradiset. Så helt er Gud i hver ting han har skapt, at selv en indirekte, partiell visjon av hans vesen bare kan utløses artistisk i en lignelse av saligheten.»

Fra v.: Adjunkt Kaspar Kallan, Danmark, dominikanerpater Finn D. Thorn, Ørnulf Ranheimsæter og Anna Margrethe Martens, Norge.

Etter at Kristus har lidt, skulle vi alle være meget oppmerksomme overfor menneskelig lidelse.

Det er ikke Gud som har skapt lidelsen; den er syndens datter.

Men fordi Guds sønn som menneske frivillig tok imot å lide for å frelse verden, har lidelsen fått en guddommelig verdighet.

Et menneske som lider, det samme hvem det er, er Jesus Kristus.

Tør vi føye noe til Jesu Kristi lidelser?

Å la vår neste lide urettferdig er å håne Kristi pasjon.

Mgr. Duval, erkebiskop av Alger.

Pater REFOULÉ talte om vår tids eksistensialistiske filosofi og ga en bred omtale av den tyske filosofen Martin Heideggers syn på «den tragiske eksistens», fordi dette syn har hatt en dyp innflytelse på andres tanke-måte. Bl. a. siterte taleren fra Heidegger: «Gjennom mang-ordighet og nysgjerrighet mister vi vårt «jeg» i verden, og vårt daglige liv rinner bort på en uverdige måte. Vi lever i et slags praktisk slaveri under dem vi er avhengige av. Vi blir selv som en av de ting vi beskjeftiger oss med, vi gir avkall på vårt «jeg.» Tre ting er karakteristiske: *Fristelsen* (som lokker oss til å leve livet «lettere»), *den ytre ro* (som holdes oppe av opinionen, den kompakte majoritet) og *adskillelsen* (fra vårt eget jeg). Vi vet ikke lenger hvem vi er, vi vet ikke lenger hva vi ikke vet, vi vet ikke hva vi vet.» Men også hos Heidegger er det lysere toner, en understrøm av lengsel.

Pater KØSTER kom inn på humanismen. — Jeg vil kalle den for «Korsets humanisme», — eller skal vi si «Kors og humanisme». Korset er den eneste mulige form for humanisme. Det gamle testamentet er en eneste stor humanisme-bok. «Og Gud skapte mennesket i sitt bilde», det er humanismens grunnlag. Og er det ikke en stor humanisme at Gud ble menneske? Vi er humanistiske, vi må oppfatte oss selv som lys i verden, det er noe som ligger i menneskenaturen. Mennesket har vilje til å skape et harmonisk liv. Men kraften og lyset til dette kommer fra Korset. Vi kan ikke leve vårt liv på vår egen vis, vi er avhengig av felleskapet, av våre medmenneskers gode eller onde vilje. Og her har Korset sin store *skarpheit*, sa taleren. På bakgrunn av dette utviklet han hvordan Kristi lidelse fremgår av *historiske årsaker*.

Selv i et kort referat vil det ikke bli mulig å komme inn på alle de spirituelle og givende foredragene. Men fra den alvorlige og høyaktuelle utredning om «Masse-samfunn og tyrrani» tar vi med slutningen: «Den individualistiske frihets idé har i virkeligheten ført til uhyre urettferdighet, men den kollektive rettferdighetens idé har i virkeligheten ødelagt enhver frihet. Skal mennesket igjen kunne leve som menneske, må det avstå fra begge disse ting. Frihetens tøylesløse misbruk vil føre til marxismens seier. I samme grad som vi kristne svikter, vil kommunismen bre seg.»

Den psykologiske tids-orientering ved Kyllikki PALM-QVIST ga interessante aspekter. — Vi må finne en akseptabel måte å leve sammen med vår «skygge» på. Det er noe i oss selv som vi hater og frykter, og dette projiserer vi ut mot andre. Å se og erkjenne sin skygge, krever mot og ærlighet. Kirken står mellom individene og deres skygge, og Kirkens ritus kan hjelpe oss til å føre utviklingen inn i sunne baner. Kirken har en psykologisk arv å forvalte, for et levende ritual uttrykker våre ubevisste behov. Kirken kan hjelpe oss til en intelligent forening av vårt bevisste og ubevisste «jeg». Det er lykkelige tider som tenker i symboler. Legg merke til at Jesus taler i symboler og ikke i abstrakte begrep.

Inger-Louise Abrahamsen.

KATOLSK
 GEISTLIGE
 SAMLET TIL
 BIBELSTUDIER
 I BERGEN

Foreleseren, prof. dr. Herbert Haag, Luzern.

I dagene 25.—27. august var en rekke prester fra Norge og tre fra Danmark, samlet i Bergen, der den kjente sveitsiske spesialist på Det gamle testamente, prof. dr. Herbert Haag, i St. Franciskus-Sentrums lokaler holdt en serie forelesninger og besvarte en mangfoldighet av spørsmål fra sine lydhøre tilhørere. Meningen med foretagnet var å bringe våre kunnskaper på høyden med nåtidens krav, da det særlig på det eksegetiske område er blitt gjort anselige fremskritt siden de fleste av oss forlot universitetene. Organisator og primus motor var sogneprest dr. G. Gorissen, som ledet kurset med elskverdig myndighet, sekundert av fransiskanerne i Bergen, som stillet lokaler og bibliotek til vår disposisjon. Prof. dr. Haag holdt sine foredrag på tysk, og gjennomgikk grundig de fem Mosebøker og lot i en særlig forelesning Det nye testamente kaste lys over Det gamle. Deltagelsen fra ikke-katolsk hold ble med glede notert, og da professoren holdt sitt offentlige kåseri med farvelsbilder i St. Paulskirken torsdag 27. august, var kirken meget godt besøkt. Emnet var: «Jeriko. Qumran. Dødehavsrullene».

Før vi gir ordet til «Bergens Tidende»s medarbeider, under signaturen R. T., vil vi gjerne nevne at ett av foredragsholderens innlegg (Det gamle testaments budskap til oss), vil bli gjengitt i vårt blad, og at publikasjonen «En bok erobrer verden. Bibelens historie». (Aschehoug) oversatt av prof. dr. Johan B. Hygen, i nærmeste fremtid vil bli anmeldt av prof. dr. Haag.

ihk

Så følger den sympatiske, unge og begavede eksegets intervju med signaturen i Bergens Tidende (25. 8 1959):

«På ett område innen teologien går både protestantiske og katolske teologer i dag stort sett i de samme fotefarene, nemlig når det gjelder den gammeltestamentlige eksegesi. Denne bemerkelsesverdige situasjonen er oppstått i første rekke på grunn av de store omveltningene som den gammeltestamentlige forskning har gjennomgått takket være de mange arkeologiske funnene — og den har funnet sin form i de internasjonale konferansene som nå holdes hvert 3. år av gammeltestamentlige forskere fra alle konfesjoner. En slik konferanse skal holdes i Oxford i høst.

Det er den kjente sveitsiske katolske teologen, professor dr. Herbert Haag som sier dette i en samtale med «Bergens Tidende»s medarbeider. Professor Haag er knyttet til det teologiske statsfakultetet i Luzern og er for tiden i Norge for å orientere de katolske prestene og andre interesserte om utviklingen innen den gammeltestamentlige eksegesi de siste årtiene.

— Et av de vesentlige resultatene som den arkeologiske forskning er kommet frem til, er at den palestinske kultur er langt eldre enn man tidligere hadde antatt, sier professor Haag. Jeriko er verdens eldste kjente by, og den palestinske kultur går i hvert fall tilbake til 6 000 år før Kristus, muligens enda lengre.

Dermed er det klart for oss at den kultur vi møter i Bibelen er relativ ung. Abraham levde f. eks. omkring år 1800 før Kristus. For hele forståelsen av Bibelen er dette umåtelig viktig. Det har f. eks. tidligere vært sterkt bevilgt at David kunne ha skrevet de salmene som går under hans navn, ut fra den motivering at poesien på Davids tid umulig kunne være så høyt utviklet. I Ugarit er det nå funnet hymner som har en forbløffende likhet med de bibelske salmene, men de er minst 500 år eldre. Det er altså ikke lenger utelukket at David kunne ha skrevet sine salmer.

Tidligere har man også tvilt på om Moses overhodet kunne skrive. Vi visste før at skrivekunsten var kjent i Egypt 3000 år før Kristus, men vi visste praktisk talt ikke noe om skriftsituasjonen i Palestina. I dag vet vi at det på den tiden Moses levde, eksisterte 4 forskjellige skriftsprog i Palestina.

Det viktigste ved de mange funnene er imidlertid ikke de mange bruddstykkene vi har fått, men det utfyllende bilde av hele det historiske og kulturelle miljøet Bibelens mennesker levde i. Arkeologene har med andre ord hjulpet oss til bedre å forstå Bibelen ut fra dens egne miljøbestemte forutsetninger. Det gjelder ikke minst det kjennskapet vi har fått til datidens historieskrivning. I dag kan vi faktisk si at de rent historiske problemene som Det gamle testamente har gitt oss, er helt forsvunnet.

Alt dette er blitt en egen gren innen den gammeltestamentlige forskning — den såkalte «Gattungsforschung», hvor den norske teologen, professor Sigmund Mowinckel, er den fremste i Skandinavia — og en av de betydeligste forskere i hele vår samtid, sier professor Haag — og viser oss professor Mowinckels store avhandling «Offersang og sangoffer» på norsk. Ikke minst på grunn av professor Mowinckels arbeid er professor Haag ganske fortrolig med norsk sprog.

— Generelt sett kan man vel si at hele den skandinaviske gammeltestamentlige eksegesi er kult-rettet; selv om kulturn spiller en langt større rolle i den katolske kirke enn i den protestantiske, så legger de protestantiske gammeltestamentlige teologer en meget sterk vekt på dette kult-innslaget i Det gamle testamente.

På en slik måte er altså de protestantiske teologene blitt mer konservative og har nærmet seg oss — men samtidig har også vi nærmet oss de protestantiske teologene gjennom den såkalte «Gattungsforschung», kanskje ikke minst via de skandinaviske teologene, sier professor Haag.

Gjør Deres venner
 til ST. OLAVS venner!

**NORSK
SOMMER-
SKOLE
1959**

Fra Norsk Sommerskole 1959. — Deltagerne og øverst i midten Hs. Høyørv. biskop dr. Mangers flankert av pastor G. de Paepe (t.v.) og ungdomspresten, pastor A. Hæck (t.h.).

Årets norske sommerskole ble arrangert på Sylling i tiden 6.—11. juli. Deltagelsen kunne ha vært noe bedre, 16 elever fra alle landets kanter hadde funnet veien til skolen.

For skolens ledelse vil det unektelig ta noen tid før inntrykkene av et møte med tidens teenagere modnes. Den alt overveiende del av elevene var nemlig i aldersgruppen 15 til 17 år, det medførte at skolen på mange måter ble litt av et eksperiment. Fagmessig fulgte den de tradisjonelle linjer, det ble undervist i Trosliv ved dominikanerpater *Raulin*, i Kall ved St. Josephssøster *Victorine*, i legmannsarbeide ved *Torfinn Juell*, mens skolesjefen *Johs Bruce* tok seg av undervisningen om ekteskapet. Denne siste undervisningstime var lagt om fra tidligere, idet én omhandlet ekteskapet mens de to øvrige ble brukt til å behandle mer generelle ungdomsproblemer, altså den unge katolikks holdning i en tid da de utsettes for så mange påvirkninger i negativ retning på dette området. Skolepresten pastor *Hæck* underviste i sang og liturgi. Skolens praktiske leder var *Maria Giøver*. Vi hadde også den glede å ha søster *Sabina* fra Franciskusøstrene blant oss under hele skolen.

Som nevnt ble skolen litt av et eksperiment, men det

Vi planløser:

Storkjøkken - Kantiner og bedriftsbespisning
Kjøle- og fryselagring

Vi leverer:

Maskiner og utstyr for storkjøkken
Kafeteriadisker og serveringsutstyr - Kjøle- og fryseanlegg

LEHMKUHL
NEDRE VOLLGATE 3, OSLO

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER
Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 22. september kl. 20:
**GEORGES BERNANOS - DIKTEREN OG MØRKETS
MAKT.** Ved lektor *Hans Aaraas*.

Siden den franske dikteren Georges Bernanos døde i 1948 har hans profil bare tegnet seg klarere og klarere, som en av de store religiøse tolkere av vår tids og dens mennesketypes tragedie. Lektor Hans Aaraas, som i høst har fremlagt sin avhandling om Bernanos (Gyldendal), gir oss et innblikk i et diktersinn som var en valplass for kampen mellom godt og ondt.

(Fullstendig program for 2. semester 1959 i neste nr.)

skal sies til elevenes ros at de tok den til dels temmelig krevende undervisning og hele skoleopplegget meget fint. En avsluttende fellesdiskusjon om selve skolen ga mange verdifulle impulser som nok vil resultere i forbedringer. Man må nemlig regne med at Norsk Sommerskole i årene fremover vil bli preget nettopp av disse aldersgrupper. Og det vil være en meget stor fordel fordi man nettopp i denne alder trenger en slik opplevelse og muligheten til å knytte givende kontakter.

Men det er heller ikke tvil om at en slik fremtidig skole trenger støtte og hjelp for alle kanter, og flere interesserte som kan være direkte med i arbeidet. Ikke minst lærere og ledere som vil ofre en sommeruke på skolen og dermed for ungdommen. *J. B.*

*En kjærkommen
gave:*

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSGET. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

VATIKANET

**Forberedelser til kirke-
møtet.**

Omkring 2700 biskoper og geistlige over hele verden har nå mottatt en oppfordring fra kardinal Tardini, lederen av den forberedende komité, om å fremkomme med deres meninger, råd og ønsker med hensyn til hva de synes bør diskuteres på kirkemøtet. De første svar er alt innkommet og resten ventes i disse dager.

Kardinal Tardini har også sendt et sirkulære til alle katolske universiteter hvor han ber om at spesialister må forberede spørsmål innen områdene for teologi, moral, filosofi, liturgi, rett, sosio- (Over til s. 274)

Fransk biskop på lengre Norges-besøk

Hs. Høyærv. biskopen av Amiens, Msgr. René Storm kom i midten av juli måned til Norge for å bese landet og dets institusjoner — og ikke minst som venn av biskop Mangers. Reisen omfattet både det sydlige Norge, med besøk videre til biskop Rùth i Trondheim og hans kirke-distrikt og til Nord-

Norge, der han bl. a. var biskop Wemmers gjest i Tromsø.

I krigens år satt biskop Stourm i tysk fangenskap sammen med bl. a. general Otto Ruge, og det er fra møtet mellom disse to gamle venner vi bringer hosstående bilde, tatt på tunet til dr. Einar Lundbys herlige rekonvalesent-hjem «Solborg», Jevnaker.

TRONDHEIM

C. SARHEIM & CO.

Trondheim

Vi leverer alt i
papir

BERGEN

L. W. TORNØE A/S

Papirhandel

Bergen

Når det gjelder
STRØMPER

T. Beyer

BOOK- OG PAPIRHANDLEL AKSJESELSKAP

Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

SVERRE W. MONSEN

Manufakturvarer - Sengeutstyr

Eches Farvehandel

NYGÅRDSGT. 4

TRONDHEIM

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

BERGEN

Gode
kjøtt og pølsevarer
fra
J. Aug. Bye & Opdahl's

SKAL DE BYGGE,
da henvend Dem

til oss om glassarbeidet.

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimsgt. 11
Tlf. 99 016 Bergen

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

All slags
skadeforsikring

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
BERGEN

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjøll»

logi, askese osv., som de mener kan være av interesse for kirkemøtet. Spesielle studiekomiteer er dannet av de forskjellige romerske kongregasjoner.

Ennå er det ikke bestemt hvor kirkemøtet skal holdes, heller ikke er datoen fastsatt; man venter at det vil bli tatt bestemmelser om dette neste år og at kirkemøtet vil finne sted i 1961.

Paven sender hilsen til alle døve.

I Wiesbaden i Tyskland var det i august en verdenskongress viet de døvstumme, og gjennom kardinalstatssekretær Tardini sendte pave Johannes XXIII et hilsmningstelegram rettet til alle døve. Det het i telegrammet at Paven var lykkelig over å kunne få gi uttrykk for sine faderlige følelser overfor alle de døve i verden. Han ønsket av hele sitt hjerte at kongressens arbeide måtte bli resultatrikt og ba om guddommelig beskyttelse for ledere og deltagere.

Også FN's generalsekretær, Dag Hammarskjöld, hadde sendt en hilsen til kongressen.

Kongressens arbeide gikk ut på å forsøke å hjelpe de 36 millioner mennesker i verden som er hjemløst av den tunge skjebne ikke å kunne høre. 200 deltagere fra 41 land var møtt frem til kongressen. Det ble fremhevet at budet om den kristne nestekjærlighet var midtpunktet, det kom til uttrykk under alle arbeids-

møtene, alle utstillinger og teaterforestillinger og de gudstjenester som ble arrangert spesielt for de døve. Under kongressen ble det for første gang utsendt en liten ordbok med det internasjonale tegnsprog for døve og stumme. Den er utgitt med tanke på kongresser, møter og andre sammenkomster for alle som er helt eller delvis døve.

ITALIA

La Pira på privat besøk i Sovjet-samveldet.

I slutten av august var den kjente italienske politiker La Pira på reise i Sovjetsamveldet, og besøkte bl. a. graven til den hellige Sergius i det ortodokse kloster i Zagorsk i nærheten av Moskva. På festdagen for Marias opptagelse i Himmelen deltok han i messen i den eneste katolske kirke i Moskva, St. Ludvigskirken.

Han ble meget vennlig mottatt av munkene i Zagorsk, og underholdt seg lenge med rektor for den russisk-ortodokse kirkes teologiske akademi, som er flyttet dit. Han ble også innbudt til å holde forelesninger for de ortodokse teologistudentene. ((La Pira er, som mange vil vite, jurist.)

Da La Pira uttalte at han var kommet til Russland for å be for Kirkens enhet og for alle folks enhet og fred, skal rektoren ha svart: «En mann som sier slike ting, takker vi ikke; vi omfavner ham.» (KNA)

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.

VEST-TYSKLAND

Det må ikke bare tales om Kirkens enhet.

Pilegrimene har strømmet i jevne strømmer til Trier i anledning av utstillingen av den hellige kjortel. I midten av august talte erkebiskopen av München, kardinal Wendel, til en stor gruppe pilegrimer fra Sør-Tyskland, og omtalte i sin preken særlig den hellige kjortel som et symbol på kristenhetens enhet. Til tross for dette symbol er Kirkens enhet og helhet ikke alltid blitt påaktet, sa

STAVANGER

NORSKE MEIERIERS SALGSSENTRAL

STAVANGER

STAVANGER

<p>MOES AKTIETRYKKERI Stavanger</p>	<p>LARS FOSS Møbelforretning STAVANGER</p>	<p>HENRIK ØVREGAARD Sengklær - Utstysforretning Langemannsgt. 2 - Tlf. 20 118</p>
<p>HELGE HELGESEN Slakterforretning Pedersgt. 7 Tlf. 22919</p>	<p><i>True Meieri</i> STAVANGER</p>	<p>J. F. MARNBURG A/S Manufaktur og utstyr. Stavanger</p>
<p>M. SKULEVOLD Spesialforretning for elektriske installasjoner</p>	<p>Byens Beste Brente Kaffe STAVANGER COLONIALFORRETNING Kirkegaten</p>	<p>Se hva de blinde har! BLINDES UTSALG A/S STAVANGER</p>
<p>OLAF L. MÜLLER Sykeartikler Drogeri og Parfumeri Stavanger</p>	<p>STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy</p>	<p>TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 030 - Stavanger</p>
<p>Sengeutstyr og Hvitevarer <i>Norem Baade's</i></p>	<p>Stavanger Likkistefabrikk & Begravelsesbyrå Jacob O. Krefting, tlf. 20 433 Magnus Madsen » 27 194</p>	<p><i>Bernhard Krogh</i> STAVANGER Kolonial, melvarer & frukter en gros</p>

kardinalen. «Men vi vil ikke kaste stener på hverandre, vi vil tvert om av alle krefter forsøke å gjøre godt igjen for den skyld som hviler på kristenheten.»
 Og kardinalen fortsatte: «Vi må imid-

lertid si at vi gjør oss skyldige på ny hvis vi bare taler om gjenforening uten at vi beflitter oss på selv å gå veien og vise hva som gjennom sannhet og kjærlighet fører til forening.» (KNA)

**HUGO
OFFSTEN
AMAR**

Handelsgartneri og Blomsterforretning
 Tlf. 23 680 - 23 086

HAMAR

NEBB

NEBB's HAMAR-AVDELING $\frac{1}{5}$
 HAMAR

Fotograf

CARL NORMANN

Hamar

**SÅ TYNT OG
SPRØTT**
 SOM
ALDRI
FØR...

IDEAL

THORALF JOHANSEN & SØNNER
 BYGGMESTER- OG ENTREPRENØRFORRETNING

Telefon 23 410 - Hamar

Malermester
WILLY NIKOLAYSEN

Oplandsgt. 2
 Tlf. 23 741

M. Grøvdahl

Bok- og Papirhandel
 Tlf. 23 900 - 23 911

OSKAR WIIK
 Herreekvipering
 Skotøy Reiseartikler
 Strandgaten, Hamar

Trygve Larsen
 CIVILINGENIØR
 Byggeledelse m. v. Tlf. 22 584

SIGV. SØRENSEN
 KOLONIALFORRETNING
 Spesialitet: Kaffe
 Tlf. 23 472

KR. MOHN
 Urmaker - Optiker
 Hamar

JOHS. LIE
 Kjøttforretning
 Hamar
 Tlf. 23 939

Hedmark Cementvarefabrik
E. GRILL FASTING
 Hamar
 Elverum - Stange - Kongsvinger

VESTBYENS KOLONIAL
 Telefon 23 339 - 23 362
 HAMAR

O. FUGLSETH
 HANDELSGARTNERI OG
 BLOMSTERFORRETNING
 Hamar - Tlf. 23 079 - 23 370

A. BLYSTAD
 Torvgt. 56 Hamar
 Telefon 23 506
 Skotøy og Herreutstyr

KNUTSTAD & HOLEN
 FISK OG VILT
 Hamar

HEDMARK MEIERI
 HAMAR
 Melk, Fløte, Smør, Ost
 Diplom-ls
 Centralbord 21 540

Ingeniør- og Rørleggerforretning

JARNT JENSEN

Strandgt. 53, Hamar
 Telefon 21 520

Astoria
MØBELFORRETNING AS

Tlf. 22 744

HAMAR FARVEHANDEL
 Etablert 1865
 Strandgaten - Tlf. 21 015
 HAMAR

ARNE BORGLUND
 Bok- og Aksidenstrykkeri
 HAMAR - TLF. 23 858

LEIF LIE
 BAKERI & KONDITORI
 Telefoner:
 Bakeriforretningen 23 123
 Lies Konditori, Østre Torg 23 083

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

HARALD LYCHE & CO.
Bøker - Papir - Toalettsaker
Sportsartikler - Leketøy

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo
Privat 41 64 78 - 69 43 72
Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Melitta
KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir
BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 60 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

OSLO

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO
Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

WISBECH
ANTIESELKONIA

Majorstua - Oslo
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

og rørlegger

Telefon: 42 41 75 - 42 41 56
Hausmannsgt. 16 - Oslo

Utfører nyanlegg
Omlagninger og reparasjoner

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo
Alt i rørbransjen

Johan Olsen & Sønner

Murmester-, Ingeniør- & Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 429990